

16.10.2023

6-А-Б

Історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Цивілізації річкових долин: Єгипет.

Мета уроку: ознайомити учнів із впливом природно-географічних умов на розвиток єгипетської цивілізації, повсякденним та господарським життям; формувати інформаційну компетентність: розвивати вміння учнів працювати з джерелами історичної інформації, формувати хронологічну компетентність: навчати учнів локалізувати історичні події у часі; розвивати вміння працювати з історичною картою, вчити знаходити на карті територію Стародавнього Єгипту, долину річки Ніл; виховувати повагу до праці, трудової діяльності людини

Актуалізація опорних знань

«Коло думок»

- Поміркуйте, що спричинило перехід людства від первісності до цивілізації.
- Висловіть судження, про що б ви хотіли дізнатися з історії давніх цивілізацій.
- Як ви вважаєте, які зміни відбулись у житті людей з переходом від первісності до цивілізації?
- Що означає поняття «цивілізація»? Які загальні риси притаманні цивілізаціям Стародавнього Сходу?

Мотивація навчальної діяльності.

На сьогоднішньому уроці ми ознайомимося із особливостями природи і господарства Стародавнього Єгипту. Вплив природно-географічних умов на розвиток єгипетської цивілізації.

Стародавній Єгипет – одна з найдавніших держав на Землі. Її історія розпочинається на межі IV тис. до нашої ери і завершується в IV ст. нашої ери. За час існування ця країна неодноразово зазнала і розквіту, і занепаду.

Перегляньте відео: https://youtu.be/DoaCbtN_1FY?si=1XMEog1LOpgZafQ2

Вивчення нового матеріалу

Історики поділяють історію Єгипетської держави на періоди. Кожен із них був пов'язаний із важливими подіями та процесами і мав свої особливості. Найголовніші з них:

- **Раннє царство** – створення єдиної держави;
- **Давнє царство** – значне посилення правителів-фараонів і зміцнення єдності держави;
- **Нове царство** – відновлення єдності Єгипту після чужоземного завоювання, розквіт держави.

Природні умови Єгипту

Характерною ознакою єгипетського клімату є спека. В січні тут буває 10 градусів тепла, в серпні – 27, іноді спека сягає 47 градусів. Дощі в Єгипті випадають рідко. На узбережжі моря на рік буває 25 – 30 дощових днів, а у Верхньому Єгипті дощ взагалі випадає раз на десять років. Але між Лівійською та Аравійською пустелями є родюча долина глибиною кількисот метрів, довжиною 130 миль та шириною в 1 миль, на дні якої тече річка Ніл (за твором Б.Пруса «Фараон»). В Єгипті віють посушливі суховії, найстрашніший з них – вітер хамсин, що арабською мовою означає «п'ятдесят», бо хамсин дме із Сахари 50 днів, майже два місяці – травень і червень. Вітер засипає все хмарами піску. Єгипет перетворюється на випалену сонцем пустелю.

Усе життя в Стародавньому Єгипті залежало від Нілу. Щоліта річка розливалася (виходила з берегів). Найбільшої сили розлив досягав 19 липня (то був давньоєгипетський Новий рік). Вода заповнювала всю долину на 4 місяці. Після його щорічних розливів у долині залишався родючий намул, який давав життя квітучій долині Нілу, що називалася Та-Кемет — «чорна земля». Саме тому давньогрецький історик Геродот назвав Єгипет — «дарунком Нілу». Але без наполегливої праці людей навряд чи можливо було б використати цей унікальний природний дар.

Робота з картою

Розгляньте карту та поміркуйте, де було зосереджено життя людей у Давньому Єгипті.

Записуємо до зошита.

Єгипет – грецька назва, **Та Кемет** – від давньоєгипетського «Чорна земля», **Країна Великого Хапі** – від давньоєгипетського, Хапі – річка.

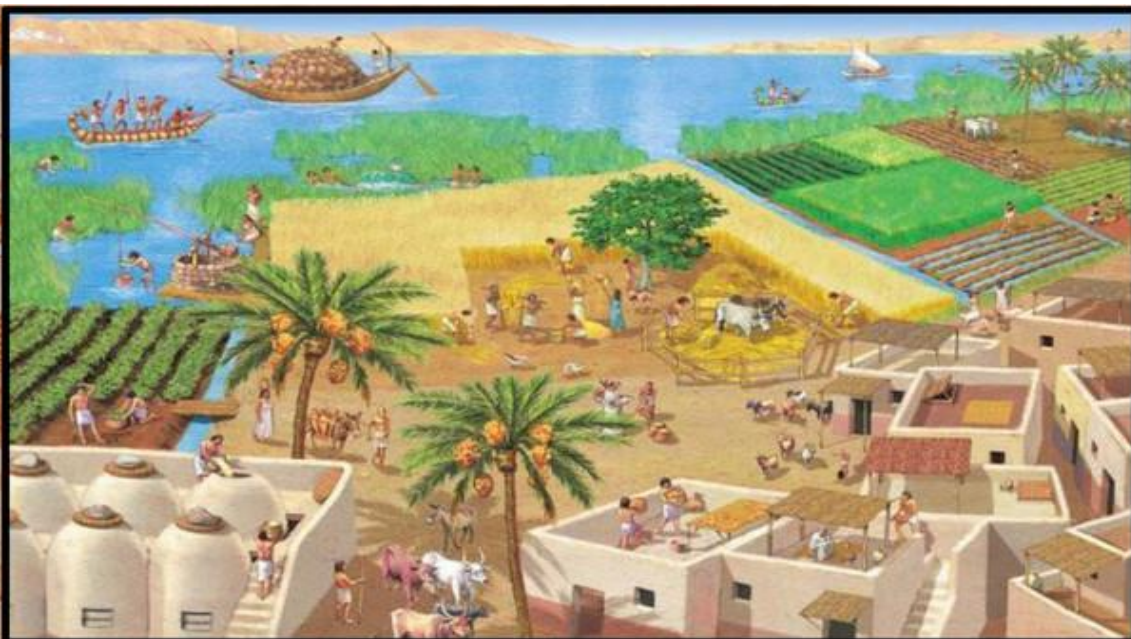
Складаємо таблицю «Єгипет – дарунок Нілу»

Географічне положення	Річка	Клімат	Господарство, ремесла
Північний схід Африки (на заході – пустеля Сахара, на сході – гори і пустеля відокремлюють від Червоного моря)	Ніл (Хапі з давньоєгипетської) – довжина 6671 км, впадає в Середземне море. Щорічні розливи.	Спекий, сухий, дощів не було. У травні - червні з пустелі дує хамсин – пекучий суховій. Повені.	Іригаційне землеробство, випасне скотарство, рибальство, ремесла, торгівля.

Робота з візуальними джерелами

Поміркуймо!

Уважно розгляньте ілюстрацію та прочитайте уривок з вірша української поетеси Ірини Вовк «Гімн Хапі-Нілу». Поміркуйте, яке значення в житті давніх єгиптян мала річка Ніл.

Долина річки Ніл в стародавні часи (художня реконструкція)

Слава тобі, Хапі-Ніле, що з Підземного Світу виходиш,
а приходиш сюди, аби Світ Людей оживити.
Спонукаєш до цвіту майстерню освітлену Птаха,
риб володар, вожатий пернатих, о Хапі творящий,
що ячмінь сотворив ти, еммер дарував смертним людям,
що без тебе сумніють на видах і гинуть, пропащі.
Зеленій же, о Хапі, наповнй пустелю водою,
Ти — улюбленець Сонця, веселій же благою ходюю.

На підставі здобутих знань поясніть, чому давньогрецький історик Геродот назвав Єгипет «даром Нілу».

Основні заняття єгиптян

Землеробство було основним заняттям мешканців долини Нілу, адже його розливи і родючі ґрунти давали можливість одержувати високі врожаї. Проте поля необхідно було зрошувати, що потребувало величезних зусиль людей.

Уже в найдавніші часи єгиптяни почали будувати свою зрошувальну систему, розвиваючи іригацію.

Іригація (від латинського слова *irrigō* — зрошую) — підведення води на певні ділянки землі для їх зрошення.

Для цього давні єгиптяни будували спеціальні величезні споруди — дамби, канали, водосховища. Це дозволяло регулювати розливи Нілу й використовувати його води для штучного зрошення полів. Згодом землероби почали зрошувати і високі прибережні ділянки, куди не сягали води Нілу. Для цього використовували особливий пристрій — шадуф, що нагадує наші колодезні «журавлі».

У Стародавньому Єгипті майстри вміли виготовляти прекрасні льняні, бавовняні та шовкові тканини. Вони виробляли фарби різних кольорів, отримували тростинний цукор, плодово-ягідні вина та інші вироби.

При обробці дерева єгиптяни користувалися металевою пилкою, сокирою, буравом, скобелем, долотом, трикутником, віском, молотом. Стародавні майстри чудово плавили та обробляли мідь, бронзу, свинець, олово, срібло, золото, залізо. У будівництві ремісники застосовували гіпс, алебастр, вапно, слюду, графіт, камінь, глину.

Робота з поняттями (запишіть)

Записуємо до зошита.

Виток - місце, де ріка бере свій початок.

Пороги - кам'яні перепони на річці.

Іригаційне землеробство – зрошувальне землеробство, що засноване на регулюванні зволоженості ґрунтів шляхом зрошення або осушення полів за допомогою різних засобів.

Іригація – система штучного зрошування полів шляхом створення зрошувальних споруд (каналів, дамб, водосховищ тощо).

Шадуф – пристрій для зрошування, схожий на колодезний «журавель», для підняття води на вищий рівень.

Дамби – насипи у вигляді валів із глини й очерету.

Узагальнення. Систематизація.

*Дайте назву хмаринці слів. Чому автори обрали саме таку її форму?

*Які зі слів хмаринки варто вжити, розповідаючи про природні умови Давнього Єгипту, а які — про господарство його жителів?

*Чим можна пояснити нерівномірне розселення давніх єгиптян на берегах Нілу?

*Яких рис від давніх єгиптян потребувало господарювання в умовах природи Давнього Єгипту?

Рефлексія.

Скориставшись уявним мікрофоном, доповніть твердження: Раніше я не знав / не знала, що...

Домашнє завдання:

1. Прочитайте §17
2. Запишіть у зошит письмові завдання з конспекту

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!